# Κοινοβουλευτισμός vs Δημοκρατία

Τα μαζικά κόμματα είναι το πιο βασικό συστατικό της φιλελεύθερης δημοκρατίας. Από τις αρχές του 20ου αιώνα, οπότε εμφανίστηκαν, οδήγησαν σε έναν χωρίς ιστορικό προηγούμενο εκδημοκρατισμό των πολιτικών θεσμών.

Στη φιλελεύθερη δημοκρατία, το μαζικό κόμμα αποτελεί τη γέφυρα μεταξύ του κράτους και της κοινωνίας. Αν στο φιλελεύθερο πολίτευμα το κράτος αποδίδει το στοιχείο του φιλελευθερισμού, τα μαζικά κόμματα συνιστούν την ουσία της (φιλελεύθερης) δημοκρατίας.

Έκτοτε οι φιλελεύθερες δημοκρατίες παρέμειναν ερμητικά κλειστές σε άλλες μορφές δημοκρατικής συμμετοχής, πέραν των κομμάτων. Έτσι, απέκλεισαν εν πολλοίς από το πολιτικό προσκήνιο τις πανάρχαιες μορφές κοινοτικής αυτοκυβέρνησης ή τις νεώτερες εκφάνσεις της άμεσης δημοκρατίας. Η σύγκλητος υπερίσχυσε πάνω στο πλήθος. Η αντιπροσώπευση θωρακίστηκε από τα σύγχρονα κοινωνικά κινήματα, όχι όμως χωρίς κόστος. Οι αντιπροσωπευτικοί θεσμοί έγιναν όλο και περισσότερο μέρος του φιλελεύθερου κράτους, αποσπασμένοι από την κοινωνία και τις πολιτικές της διεργασίες.

Τα μαζικά κόμματα χρειάστηκε να καλύψουν το δυσαναπλήρωτο κενό. Κάθε κίνημα έπρεπε να μετατραπεί σε κόμμα, για να εισέλθει στους αντιπροσωπευτικούς θεσμούς και να έχει μεγαλύτερη επίδραση στα κέντρα λήψης αποφάσεων της φιλελεύθερης δημοκρατίας.

Η πλαισίωση των κοινωνικών δυναμικών από τους θεσμούς έχει όμως ένα όριο βρασμού. Κάποια στιγμή το καλούπι διαρρηγνύεται από την ζώσα κοινωνία. Η πτώση του υπαρκτού σοσιαλισμού τσάκισε τις κρατικιστικές αυταπάτες. Το παγκόσμιο κίνημα για την εναλλακτική παγκοσμιοποίηση έδωσε το τέμπο. Τα σύγχρονα

κοινωνικά κινήματα άλλαξαν τις κοινωνίες. Όσοι ακούσαμε το τραγούδι της θάλασσας, δεν μπορούμε ξανά να κοιμηθούμε.

Ο θεσμός του κόμματος εισπράττει σήμερα το βαρύ τίμημα της κοινωνικής απονομιμοποίησης των θεσμών αντιπροσώπευσης. Το αβυσσαλέο χάσμα μεταξύ διοικούντων και διοικουμένων συντρίβει κάθε απόπειρα για την επαναπόδοση αξίας στους θεσμούς της φιλελεύθερης δημοκρατίας. Η δύση των μαζικών κομμάτων οδηγεί έτσι στην απονέκρωση των αντιπροσωπευτικών θεσμών μέσα από την αποστέωση της όποιας δημοκρατικής συμμετοχής. Η επιτάχυνση των κοινωνικών αλλαγών μέσα από την σύμπτυξη του χωροχρόνου και την διάχυση της επικοινωνίας και της παραγωγής γνώσης αφήνει πίσω τον δεινόσαυρο του φιλελεύθερου κράτους ως αρχέτυπο δημοκρατίας και τέλος της ιστορίας.

Το τελευταίο διάστημα, τα κύρια κόμματα του εγχώριου πολιτικού συστήματος επιδίδονται σε διαδοχικές εκλογές για διάφορα εσωτερικά ζητήματα. Η απομαζικοποίηση του εγχώριου κομματικού φαινομένου απαιτεί τον μετασχηματισμό των κομμάτων για την πολιτική τους επιβίωση. Έχοντας εξαντλήσει όλους τους άλλους τρόπους, αυτή αποπειράται να έρθει μέσα από τις αλλεπάλληλες κάλπες προς τον λαό.

Μολονότι μια τέτοια επιλογή είναι για τα κομματικά επιτελεία σωστή, οι μετασχηματισμοί έχουν κόστος. Το κόμμα δεν μπορεί να μετατραπεί σε κίνημα, μόνο το αντίθετο μπορεί να συμβεί. Η διαδικασία της ψήφου είναι αναπόσπαστη από την διαδικασία της πολιτικής ανάθεσης. Η αντιπροσώπευση δεν προϋποθέτει, ενδέχεται δε να αποθαρρύνει, την συμμετοχή. Η διαρκής επίδοση σε άνοιγμα ψηφοφοριών στους πολίτες, ενίοτε και ανούσια (βλ. επιστροφή του ήλιου του ΠΑΣΟΚ), επικυρώνει την αποστοίχιση από την μαζικότητα των προηγούμενων δεκαετιών.

Μέσα από αυτόν τον ποιοτικό μετασχηματισμό, τα νέα κόμματα θα είναι πιο ρευστοποιημένα, πιο τεχνοκρατικά, πιο εφήμερα και θα λειτουργούν περισσότερο ως γέφυρα μεταξύ του λαού και ενός ηγέτη στον δρόμο για την εξουσία παρά σαν την παλιά έλευση του λαού στο προσκήνιο της κεντρικής πολιτικής.

Με δυο λόγια, η κινητοποίηση του κόσμου για ψήφο στις αλλεπάλληλες εκλογές στα κόμματα είναι μια θετική μύχια ανάγκη για την πολιτική συμμετοχή. Ωστόσο, οι εκλογές αυτές εγκαθιδρύουν δομές που είναι αποτέλεσμα ήττας του λαϊκού παράγοντα, απολύτως ενσωματώσιμες στις σύγχρονες τάσεις αποστέωσης του δημοκρατικού στοιχείου από την φιλελεύθερη δημοκρατία. Το μαζικό κόμμα δεν παύει μόνο να είναι μαζικό, αλλάζει και ως προς τη σχέση βάσης / ηγεσίας, με περαιτέρω καταστρεπτικές επιπτώσεις για τη δημοκρατική συμμετοχή, το κομματικό φαινόμενο και την ίδια τη φιλελεύθερη δημοκρατία. Οι όποιες λίγες δυνάμεις θα κρατηθούν μόνο στις επάλξεις παραδοσιακών σχημάτων κινήματος / κόμματος, που ως στρεβλό κακέκτυπο διατηρεί στις παρυφές του το ΚΚΕ.

Να είμαστε αισιόδοξοι: Η πολιτική ποτέ δεν ταυτιζόταν με τα στενά πλαίσια, στα οποία την ενέτασσαν οι θεσμοί της φιλελεύθερης δημοκρατίας. Η αποστέωση του δημοκρατικού στοιχείου της φιλελεύθερης δημοκρατίας είναι αποτέλεσμα της διαχρονικής επιλογής να μένει ερμητικά κλειστή στις αναδυόμενες μορφές μη κομματικής δημοκρατικής συμμετοχής. Το τιμωρητικό πλήρωμα του χρόνου έχει έρθει και δεν μπορεί να αποφευχθεί, παρά μόνο να καθυστερεί με διάφορα τεχνάσματα. Η έλευση του λαϊκού παράγοντα στους θεσμούς θα είναι αναπόφευκτη και στο μέλλον, απλώς θα αλλάζουν οι τρόποι.

Τα κόμματα με την υφιστάμενη μορφή τους θα συνεχίζουν να μην είναι το έδαφος που λαμβάνουν χώρα οι κοινωνικές δυναμικές και θα υπάρχουν μόνο στον βαθμό που αντιπροσωπεύουν τέτοιες δυναμικές στους θεσμούς. Όσες εκλογές και αν κάνουν.

Δεν μένει χρόνος για χάσιμο. Κόντρα στον νεοσυντηρητισμό, στο χέρι μας είναι με οργανωμένη πάλη να εκτρέψουμε την κρίση δημοκρατίας σε πραγματικά δημοκρατικές ατραπούς, να γίνουμε ο λαός που δομείται ως οργανωμένο πολιτικό υποκείμενο και εισέρχεται στο προσκήνιο για να συντρίψει τη δημοκρατία των συγκλητικών.